Wymagania edukacyjne z geografii w klasie V na rok szkolny 2026/2027

1. Krajobrazy Polski

• wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa*, *skala mapy*, rodzaje skala, *legenda*
• rozpoznaje rodzaje znaków kartograficznych na mapie
• stosuje legendę mapy do odczytywania informacji
• przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
• oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
• oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
• oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
• odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie
• oblicza wysokość względną
• odczytuje informacje z mapy poziomicowej
• rozpoznaje formy terenu przedstawione na mapach poziomicowych
• podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
• rozpoznaje wielkie formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
• przedstawia widoczne na mapie hipsometrycznej różnice między obszarami nizinnymi, wyżynnymi a obszarami górskimi
• wyszukuje w atlasie mapy o różnej treści
• wyjaśnia różnice między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
• omawia zastosowania map cyfrowych
• odczytuje informacje z planu miasta
• czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego

2. Krajobrazy Polski

• wymienia składniki krajobrazu
• podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
• omawia cechy poszczególnych pasów rzeźby terenu
• porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
• opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy
• wskazuje położenie pasa pobrzeży na mapie Polski
• przedstawia na podstawie ilustracji główne cechy krajobrazu nadmorskiego
• omawia na podstawie ilustracji etapy powstawania jeziora przybrzeżnego
• opisuje świat roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego
• wymienia największe miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim i wskazuje je na mapie Polski
• wskazuje na mapie Polski położenie Pojezierza Mazurskiego
• przedstawia główne cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
• odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
• wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
• wskazuje na mapie Polski pas Nizin Środkowopolskich oraz położenie Niziny Mazowieckiej
• opisuje główne cechy krajobrazu nizinnego
• odszukuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
• opisuje cechy krajobrazu rolniczego na Nizinie Mazowieckiej
• wskazuje na mapie regionu Kampinoski Park Narodowy
• wymienia inne atrakcje turystyczne regionu
• określa położenie Warszawy na mapie Polski
• opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego
• rozpoznaje na ilustracjach najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
• planuje wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta
• wskazuje na mapie Polski położenie pasa Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
• przedstawia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
• wskazuje na mapie Polski największe miasta Wyżyny Śląskiej
• omawia znaczenie węgla kamiennego w dziejach Wyżyny Śląskiej
• charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej

• wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Lubelskiej
• przedstawia główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej
• omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
• wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
• opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
• wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
• omawia cechy krajobrazu wyżyny na podstawie ilustracji
• opisuje rzeźbę krasową i formy krasowe na podstawie ilustracji
• wymienia i rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne dla regionu gatunki roślin i zwierząt
• opisuje Szlak Orlich Gniazd
• wskazuje na mapie Polski położenie pasa gór oraz Tatr
• omawia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
• omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
• omawia cechy pogody w górach
• opisuje na podstawie ilustracji piętrowość roślinną w Tatrach
• opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego
• wymienia zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala
• uzasadnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr

3. Lądy i oceany

• wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i południk 180º, zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule ,
• wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna
• wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
• wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata
• porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów
• podaje przyczyny odkryć geograficznych
• wymienia największych odkrywców
• wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marca Polo
• opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
• opisuje podróże odkrywcze w XVII–XIX w.
• opisuje podróże i odkrycia geograficzne w XX w.
• przedstawia znaczenie wypraw geograficznych

4. Krajobrazy świata

• wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
• wymienia składniki pogody
• analizuje klimatogramy
• oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz roczną sumę opadów
• przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map klimatycznych
• wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne na Ziemi
• przedstawia czynniki kształtujące klimat
• wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych
• przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
• omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych na podstawie map klimatycznych i klimatogramu
• charakteryzuje świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych
• rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych
• omawia życie mieszkańców w strefie wilgotnych lasów równikowych
• omawia klimat strefy lasów liściastych i mieszanych na podstawie map klimatycznych i klimatogramów
• charakteryzuje świat roślin i zwierząt lasów liściastych i mieszanych
• opisuje życie mieszkańców strefy lasów liściastych i mieszanych
• porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi na podstawie ilustracji i tabeli • wyjaśnia znaczenie terminów: *sawanna*, *step*, *preria*, *pampa*

• wskazuje na mapie świata obszary występowania sawann
• omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu strefy sawann
• rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla sawanny afrykańskiej
• prezentuje sposoby gospodarowania oraz główne zajęcia mieszkańców sawann
• wskazuje na mapie świata obszar występowania stepów
• omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy stepów
• charakteryzuje świat roślin i zwierząt stepów
• rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla stepów
• omawia zajęcia mieszkańców strefy stepów
• przedstawia główne cechy i porównuje krajobrazy sawann i stepów na podstawie ilustracji i tabeli • wyjaśnia znaczenie terminu *pustynia*
• wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń gorących
• omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu pustyń gorących
• opisuje rzeźbę terenu pustyń gorących
• rozpoznaje na ilustracjach charakterystyczne rośliny i zwierzęta pustyń gorących
• opisuje życie mieszkańców oraz ich zajęcia w strefie pustyń gorących
• wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń lodowych
• charakteryzuje na podstawie ilustracji świat zwierząt Arktyki i Antarktyki
• omawia życie mieszkańców w strefie pustyń lodowych
• porównuje strefę pustyń gorących ze strefą pustyń lodowych na podstawie ilustracji i tabeli
• wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
• omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
• charakteryzuje świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej
• prezentuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej
• wymienia główne gatunki roślin uprawnych
• podaje przykłady charakterystycznego budownictwa strefy śródziemnomorskiej
• uzasadnia atrakcyjność turystyczną strefy śródziemnomorskiej, przywołuje przykłady
• wskazuje na mapie świata położenie strefy tajgi i tundry
• przedstawia główne cechy krajobrazu tajgi
• charakteryzuje świat roślin i zwierząt w tajdze i tundrze
• rozpoznaje na ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi
• przedstawia zajęcia mieszkańców tajgi oraz sposoby gospodarowania na tym terenie
• opisuje budownictwo na obszarze tajgi
• wyjaśnia znaczenie terminu *wieloletnia zmarzlina*
• omawia główne zajęcia ludności strefy tundry i prezentuje przykłady budownictwa w tundrze
• porównuje krajobrazy stref tajgi i tundry
• wskazuje na mapie świata najwyższe łańcuchy górskie, w tym Himalaje
• charakteryzuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach
• omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
• opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach
• przedstawia życie i zajęcia ludności zamieszkującej Himalaje
• porównuje strefy krajobrazowe na Ziemi i piętra roślinności w górach

Maria Maciak
Nauczyciel geografii